

(א) ועי' תוס' סהדרק"ט ע"ו; ד"ה סמוך לפקודין וכו'; (ב) [תוספתא: פ"ט]; (ג) [תלמוד בבלי: בבבא בתרא נ"ט ב' ע"א]; (ד) [שבת נ"ג ב' ע"א]; (ה) [תלמוד בבלי: בבבא בתרא נ"ט ב' ע"א]; (ו) [שבת נ"ג ב' ע"א]; (ז) [שבת נ"ג ב' ע"א]; (ח) [שבת נ"ג ב' ע"א]; (ט) [שבת נ"ג ב' ע"א]; (י) [שבת נ"ג ב' ע"א].

תוספות ר"ד

מפקא וכו'. בהא ליכא למיחש דבמקום שאין כותבת כתובה עסקין אלא על תנאי ב"ד סומכין וכו' כ"כ פורעה וכותבין לו שובר אבל במקום שכותבין וכו'ן שהביאה ראייה שאבותה אבל בלא ראייה אינה גובה שאין ש"מ כ"ש ופלוגתה היא בכ"ב וקיל"ט כמ"ד אין כ"ש לפי שנמצא שומר שוברו מן העכברים וגם ר"ד וז"ל כתב הא מהני אוקמי' שמואל במקום שא"כ והל' כותיה וכן פסק גם ר"ח ז"ל ואינו ג"ל דהא בגט פשוט פסקין לה' כ"ש ואמר"י ההם ולא היא אפילו אבולה נמי כותבתין וכן עדי מקורן לה אביי ואלא מדי דאבד שוברי של זה יאכל הלה וחזי א"ל רבא אין עבד לה לאיש תורה ורב שמואל הוא דס"ל שאין כ"ש לפי שהי' דסברי אינהו מוקימין מהני דלא תהיה מינה דכ"ש וכיון דלית הלכה כותיהו אית לן לאוקמי' מהני אפילו במקום שכותבין כתובה והיא טענה אבר שטר כתובה א"ר ב"י במקום שכותבין כתובה ב"ד אינה גובה אין כ"ש ולמולה כ"ש) א"ר ב"י במקום שכותבין כתובה בין במקום שאין כותבין גט גובה עיקר כתובה גובה תוספת. פי' דקטבר רב דרוקא מ"מ פריטי אבל תוספת ללא שטר תנאי ב"ד אינה גובה בלא כתובה דמיצי למטען פריטיה וגובה דקנה מהני עיקר קאמר ולא תוספת וכי מפקא כתובה בלא גט תוספת גובה ולא עיקר דחיישינן שמא גבאהו ע"פ הגט ואין הבעל צריך שובר דאין לחוש מעתה לכלום ושמואל פליג עליה ואמר דגבט גובה הכל אפי' תוספת כתובתה דמיא לכל מילי ובמקום שיש להם מנהג דיעו לכל הנשים כמה היא התוספת גובה התוספת בלא כתובה וק"ל ה"ל כשמואל ברינן הלכך אשה שאבד שטר כתובתה גובה מן היוורשים בין כתובה בין תוספת הירוד בעיר ולא חיישינן לפירעון מיהו לא גביא אלא בשבועה כד"ן כל הבא לפי עיני מני' שהרי

הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות

אם גט קודם לכתובה. הרי כתב לה כתובה שנית כשהחזירה: **במתני' כותבה קיימת.** שכתב לה כשהוא קטן ולגבי גר כותבה שכתב לה בהיותו עובד כוכבים: **גב' אלא מנה מאתים.** שהן תנאי צ"ד דליתו בשטר לא גביא דחספא בעלמא הוא: **חידשו.** קטן משהגדיל וגר משנתגייר אם הוסיפו כלום על כתובה ראשונה: **מה שחידשו.** וקא סלקא דעתין מה שחידשו על מנה מאתים: **אף מה שחידשו.** על תוספת ראשונה: **אכונה מילתא.** על כל הכתוב בשטר כותבה:

הדרן עלך הכותב

מי שהיה נשוי יורשי הראשונה.

אם מתו נשוי אחריו עד שלא הספיקו לגבות: **נשא ראשונה ומתה.** צמיו נשא שניה ומת הוא ויורשי הראשונה צאיין ותוצעין כתובת בנין דכרין דהיינו לכוני מינאי כו' או רואים לחלוק ירושת אביהם: **שניה ויורשיה קודמין.** שהיא בעלת חוב אבל ראשונים צאיין לירש את אביהן דהא אינון ירתון מנן לפיכך פורעין את החוב תחילה והשאר ירושה: **גב' קמני ודקמני ודקמני ולא קמני קמני כו'.** ועל כרחק דקמני שם אלא כדי כתובה אחת קאמר דלי לא מנאי נפקא מינה דקודמת: **ש"מ.** קודמת לכתובתה אבל אם קדמה שניה ותפסה לא מפקינן מינה: **לגמרי.** שאין לשניה כלום: **דיסנן בן קודם אביי.** דבעי למיתני סיפא שניה ויורשיה לשנא דקודמין ולא שרי למיתני בה אם קדמו ותפסו אין מוציאין מידם דהא דלי מוציאין אם תפסו והחזיקו בקרקע דהא נכסי אשתמענדו לשטר דבעל חוב: **מנא**

שניה ותפסה אין מוציאין מידה מכלל דאי קדמה שניה ותפסה מפקינן מינה שמע מינה בעל חוב מאוחר שקדם וגבה לא גבה לעולם אימא לך מה שגבה גבה ם איירי דתנא שניה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה

אם גט קודם לכתובה גובה שתי כתובות כתובה קודמת לגט אינה גובה אלא כתובה אחת שהמגרש את אשתו והחזירה על מנת כתובה הראשונה החזירה: **מתני' ב** 6 קטן שהשיאו אביו כתובתה קיימת שע"מ כן קיימה גר שנתגיירה אשתו עמו כותבתה קיימת שעל מנת כן קיימה: **גב' אמר רב הונא לא שנו** יאלא מנה מאתים אבל תוספת אין לה ורב יהודה אמר אפי' תוספת יש לה מיתיבי ם חידשו נוטלת מה שחידשו חידשו אין לא חידשו לא אימא אף מה שחידשו והא לא תני הכי חידשו נוטלת מה שחידשו לא חידשו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה תיובתא דרב יהודה רב יהודה ם מתניתין אמעיתיה הוא סבר כותבתה קיימת אכולה מילתא קאי ולא היא אעיקר כתובה קאי:

הדרן עלך הכותב לאשתו

מי שהיה ינשוי שתי נשים ומת הראשונה קודמת לשניה ויורשי הראשונה קודמין ליורשי שניה ם נשא את הראשונה ומתה נשא שניה ומת הוא שניה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה: **גב' מדרקתני הראשונה קודמת לשניה ולא קתני הראשונה יש לה והשניה אין לה מכלל דאי קדמה שניה ותפסה לא מפקינן מינה שמע מינה בעל חוב מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה לעולם אימא לך מה שגבה לא גבה ומאי קודמת לגמרי קתני כדתנן ם בן קודם לבת איכא דאמרי מרלא קתני אם קדמה קודמת לשניה ומת הוא שניה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה** תנא

צ.

לא שנו אלא מנה ומאתים כו'. וא"ת א"כ מאי קמ"ל מתני' שעל מנת כן קיימה אפי' לא כתב לה מעולם יש לה כתובה וליכא למימר דאשמועינן דטרפא ממשעבדי אע"ג דלית ליה קלא להאי שטרא והא על כרחק לא גביא ממשעבדי דמוקדם הוא ואתי לטרוף לקוחות מה שמכר קודם שנתגיירה ואפוטרופוס קודם שהגדיל וי"ל דאשמועינן היכא דנשאה צמולה אע"ג ם דכשגלה הא וכו' נתגיירה כבר היא בעולה אפי' הוי יש לה כתובה מאתים שעל מנת כן קיימה שיהא עכשיו כחלת נישואיה: **הדרן עלך הכותב**

מי שהיה. מדקמני הראשונה קודמת מכלל דלי קדמה שניה ותפסה לא מפקינן מינה. אע"ג דכסיפא קמני קודמין ליורשי ראשונה והתם אפי' קדמו יורשי ראשון ותפסו מפקינן מיניה דמשמע צסמוך דפשיטא ליה להשי"ס דמוציאין מידה הואו ניחא דליכא למימר דליידי דמני ירשא קודמין מנא נמי צסיפא קודמין: **שמוע מינה בעל חוב מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה.** תימה מה שכלל הואו ם דלא יחא בעל חוב אלא לרוקח דמלוקח גופיה קטריף בעל חוב ראשון ומיך רצשי"ס דבעל חוב מאוחר עדיף מלוקח שלא תשעול דלת צפני לוויין וכן לכתובת אשה משום חינא וכי תימא אי מה שגבה גבה איכא נעילת דלת מצע"ט

הראשון לא היא הואיל ויכול לקדוש לא ימנע מלהלוות אבל אי מה שגבה לא גבה איכא נעילת דלת שמשפיד צע"ט מאוחר לגמרי אע"ג דצריש פרק שני דערבין (דף י:ׁ) אמרינן היו צידו ה' סלעים ואמר ערכי עלי וחזר ואמר ערכי עלי ומנן ד' לשניה ואחת לראשונה יאל ידי שמיהן מאי טעמא בעל חוב מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה פי' דכשתנן ד' לשניה היינו כפי אשר תשיג יוד שלא היה יכול ליתן החמישית לערך שניה לפי שהיה משועבד לראשונה וכשתנן אחת

לראשונה נמי יאל משום דהיינו נמי כפי אשר תשיג יוד שלא היה לו יותר שכר נתן לשניה ומה שגבה גבה וה"ה אחת לשניה וארבע לראשונה ומי' חזינן התם דלמרי' צע"ט מאוחר שקדם וגבה אע"ג דלא שייך התם נעילת דלת ולקמן פריך לה ר"ח אהא דמסקי' צשיליה פירקין דמה שגבה לא גבה לכו"ע והתם אמרינן מה שגבה גבה ומיך דגבי הקדש ודאי מה שגבה גבה דאין לחוש הואיל והכל הקדש עוד תירך דהתם צמטלטלין לפיכך מה שגבה גבה אכל צמקרקעי מה שגבה לא גבה והא דלמרי צשיליה מניח את הכד (צ"ק דף ג:ׁ) וסע) קדמו צעלי חצות והגביהו צין חצ עד שלא היוק צין היוק עד שלא חצ בלא עשו ולא כלום ופריך צשלמא היוק עד שלא חצ קדמו אלא חצ עד שלא היוק בעל חוב קדם ואפי' היוק עד שלא חצ נמי בעל חוב קדים וגבה ושמ"כ בעל חוב מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה אע"ג דהתם צמטלטלי מיירי לא קשיא מידי דשור תם שמויק צמקרקעי דמי כדלמרי התם דלית ליה קלא כיון דנגח תורא נגחנא קרו ליה וכענין זה היה רגיל רבינו תם לפרש שמע מינה מה שגבה גבה ממטלטלי דלכל הפחות צמטלטלי אית לן לאוקמא ומוקמינן מתניתין כר"מ דלמרי מטלטלי משעבדי לכתובה והא דמתמה עלה הש"ס דמסיק נמי שמע מינה מה שגבה לא גבה וצריש מסיק מה שגבה גבה אע"ג דהתם דוקא וצבעל חוב דלדעתה דהני לא נחית לקנות שעבדא אבל צמטלטלין לרוקח דלדעתה דהני מטלטלי נחת דינא הוא דלמרינן דאין יכול להוציא מידם והא דבעו לאסוקי נמי לקמן פלוגתא דבן ננס ורבנן צבעל חוב מאוחר שקדם וגבה הוי נמי צמטלטלי אבל צמקרקעי לא לימא שום מה שגבה גבה וצריכא למימר השתא דהא דלמרי לקמן לכוני עלמא מה שגבה לא גבה וצרישן מסיק מה שגבה גבה הקדש שיהא דלא מצי לשנויי משום דבערבין מטלטלין משום דלקמן נמי צמטלטלי איירי כדפירשנו ועוד יש לומר דבערבין מלוה פה עלה הלכך מה שגבה גבה וקסבר מלוה כתובה בתורה לאו ככתובה בשטר דמיא וחזר רבינו תם ומיירך זה דלרבי מאיר גופיה מטלטלי דמיא לא משעבדי לכתובה כמו שהוכחתי צשיליה האשה שנפלו (לעיל פא:ׁ ד"ה ר"מ) ומפרש ר"ת הק סוגיא צמקרקעי וה"ק ש"מ מה שגבה גבה ואתי הק סתמא כפן ננס דמסיק שמואל לקמן פלוגתא דבעל חוב מאוחר שקדם ואע"ג דטריף מן הלקוחות בעל חוב שאני כדפירשנו לעיל כדי שלא תשעול דלת ולי נראה כמירואו הראשון דצמטלטלי איירי הכל ואתאי כרבי טרפון דלמרי לעיל (דף פד.) מי שמת והניח מלוה או פקדון ציד אחרים ר' טרפון אומר יתן לכושל שבה מיהו ק"ק לאיכא דלמרי דמסיק שמע מינה מה שגבה לא גבה היכי שמע מינה דלמא מתני' צמקרקעי לכוני עלמא לא גבה: **מד"א קתני אם קדמה שניה ותפסה אין מוציאין מידה מכלל דאי קדמה שניה ותפסה אין מוציאין מידה** ם איירי דתנא שניה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה

עין משפט
נר מצוה

עך א ב ג מיי פ"א מה' אשתו הלכה ז טו"ע א"ע ח"י טו עתף יא: **ד** מ"י פ"ט ע"ג ה' ט סג עשין מח ולאין פל טו"ע א"ע ח"י ק"ה פתף יא: **ה** מ"י ע"ג ט' ז טו"ע ע"ג ט' ח:

תוספות ר"ד (המשך)

ובפרק האומר בקידושין: **מתני'** שני גיטין ושתי כתובות גובה ב' כתובות ב' כתובות גובה א' או כתובה וכו' גיטין או כתובה וגט ומיתה אינה גובה אלא כתובה א' שהמגרש את האשה ומחזירה ע"מ כתובה הראשונה הוא מחזירה קטן שהשיאו אביו כותבתה קיימת שע"מ כן קיימה גר שנתגייר והשיאו אביו כותבתה קיימת שע"מ כן קיימה. פי' ב' גיטין וב' כתובות זמן כתובה א' קודם לזמן גט א' וזמן כתובה ב' קודם לזמן גט ב' שנסכה בשנה א' וכתב לה כתובתה וירשה בשנה לה גיטא גיטא וכשה' החזירה וכתב לה כתובה ובשנה ד' גירשה וכתב לה גיטא גובה ב' כתובות א' של נשואי א' וא' של נשואי ב' שכיין של נשואי ב' שכיין מהשוי והחזירה כתב לה כתובה וגובה ע"י כתובה ב' ע"מ כתובה א' החזירה. וז' כתובות זו אחר זו וגט א' אינה גובה אלא כתובה א' שאין כאן אלא נשואי הא' ומה שבי' לה ב' כתובות לא שגבה מהן אלא שגבה באיזה שתרצה או בא' או בב' כדאמר' ל' גיטין וכן נמי כתובה וב' גיטין זה אחר זה כגון שנסכה בשנה א' וכתב לה כתובה וב' גיטין ע"מ כתובה א' החזירה. זה עונה על כתובה וב' גיטין שאע"פ שיש כאן ב' נישואין כיון שבגבוהא הב' לא כתב לה כתובה ע"מ ב' החזירה שותף א' ומה שכתב קטן שהשיאו אביו וכתב לו כתובה עבדו קטן והגדיל כותבתה קיימת שע"מ כן קיימה ולי' כיון שאין נשואי קטן כלום גם מ"ש לה בעירו קטן איתו כלום ועכשיו כשהגדיל והיא תחתיו ה"ל ככונס את הבעולה שאין לה אלא מנה אלא אמרי' כיון שכתב מאתים בעירו קטן עכשיו כשהגדיל וקיימה ע"מ אותה הכותבה קיימה אלא אמרי' אכל את מת בעירו קטן אין לה כלום שאין נשואי קטן נשואין ואין תוכותה כתובה ומפוטרה בעלמא היחה עמו. ודוקא אם כתב קודם בקטנותו ואל כתב לה עכשיו כשהגדיל וקיימה אין לה אלא מנה כבעולה שא"ל כאן ע"ד כתובה הא' קיימה שהרי לא כתב לה: גר שנתגייר אשתו עמו כגון עובד כוכבים שנשא בת ישראל ובגיותו כתב לה כתובה ועכשיו נתגייר וקיימה כותבתה קיימת ואפי' שכל מה שכתב לה בגיותו אינו כלום שע"מ כן קיימה ואם לא כתב לה כתובה בגיותו עכשיו כשנתגייר וקיימה א"ל אלא מנה כבעולה ודוקא אם נשא בת ישראל בת כתובה אמרי' כותבתה קיימת שע"מ כן קיימה אבל א' נשא עובדת כוכבים בגיותו וכתב לה כתובה ונתגיירו שניהן אין לה כתובה אלא מנה שאין כותבה לעובדת כוכבים וכל מ"ש לה בגיותו הכל הוא בטל: ב' כתובות וגט א' אינה גובה אלא כתובה אחת אלמא א' בעי בהאי גביא א"ב בהאי גביא. פי' לא קתני אין לה [אלא] כתובה אחרונה אלא אינה גובה אלא א' ומשמע באיזה שתתפן תנבה או בא' או בב' לימא תהוי תיובתא דר"ג דאמר ר"ג ב' שטרות היוצאין בזה אחר זה בטל שני את הראשון כגון ב' שטרי מכר או ב' שטרי מתנה יוצאין על שדה א' באו"ז בטל שא"ה. פי' ואינו טרף אלא מומן ב' דכיון דכתב ליה לשרא בתרא אחולי' לשיעבודי' דקאם בריאקאמרי' בפ' נערה שנתפתחה. והמורה פי' שני שטרות על הלואה א' או על מכר א'. ואינו ג"ל דאי בשאר הלואה גובה וחזר וגובה דשמת לזה וחזר ולזה ולא מיתוקמא אלא בשטרי מכר או מתנה על שדה א': ולא מי אימר עלה אמר ר"פ